

Šiomet telšiškiai žiemą iš kiemo Žemaičių kaimo muziejuje vijo trunkiai, skambant muzikai ir šeliojant Užgavėnių persirengėliams

Donata KAZLAUSKIENĖ
Nuotraukos Loretos NORVAIŠIENĖS ir
Rugilės LAURINAVIČIŪTĖS

2024 m. vasario 11 d. šimtai persirengėlių ir žiūrovų skubėjo į Žemaičių muziejaus „Alka“ Žemaičių kaimo muziejų švęsti Užgavėnių, kurias muziejininkai suorganizavo kartu su Telšių kultūros centru. Renginį inicijavo Telšių rajono savivaldybė. Sočiais ir riebiais valgiais, nuotaikingomis dainomis, trunkiais šokiais, skambia muzika ir garsiais šūksniais susirinkusieji vijo žiemą lauk iš kiemo.

„Dėdelis džiaugsmos, ka Tamstas mumis aplonkiet pasicekavitė, kãp žemaitė senãs čiesãs liuob ožgavietė. Lai bũn tuos kelės valondas šindėin veinė joukã ėr žaidėmã!“ – kad būtų visiems matomas, atsistojęs ant statinės ir ragindamas linksmintis Užgavėnių šventę pradėjo jos vedėjas – Lietuvos nacionalinio dramos teatro aktorius Arūnas Vozbutas. Jis paskelbė ir šventės temą – „Rinkimai“ (metai juk

ypatingi – visi, kam jau 18, Lietuvoj prie balsadėžių bus kviečiami net tris kartus).

Po iškilmingos įžangos „kandidatas“ iš „Srauniojo Durbino seilėtekio“ partijos su savo svita, More ir jos palyda, keliavo iš vieno muziejiaus kiemelio į kitą, kur šeliojo, triukšmą kėlė prašmatniausi, baisiausi, juokingiausi ir šmaikščiausi persirengėliai.

Prie laužavietės šventės dalyvius muzikomis ir pasikraipymais linksmino Rietavo savivaldybės kultūros centro Tverų folkloro ansamblis „Kermušies“, Varnių kultūros centro tradicinės muzikos grupė „Vo kãp...“ (abiejų vadovas Arūnas Gedmantas), Rūdupių kaimo bendruomenė.

Greta jaujos svečiams spalvingas kaukes puošti padėjo Žemaičių muziejiaus „Alka“ persirengėliai. Čia pat „ličinas“ drožė 2023-ųjų metų „Aukso vaikino“ laureatas, nusipelnęs Žemaitijos kryždirbys ir medžio drožėjas platieliškis Antanas Vaškys. Vidu-

tinioko kieme šurmuliavo Telšių kultūros centro persirengėliai ir Telšių kultūros centro folkloro ansamblis „Spigėns“ (vad. Diana Bomblauskienė). Įsitaisiusi greta jo, atėjusius į šventę su vaisėmis pasitikinėjo Vembūtų bendruomenės komanda. Na o pageidaujantių pavežinėti žemaitukų veislės arkliais norus pildė arklininkas Liudas Augaitis (VšĮ „Raitija“).

Šiomet šimtą metų minintis iš Nerimdaičių atvežtas ir muziejuje „patupdytas“ malūnas šventės metu buvo gyvas lyg koks bičių avilys. Ten siautė Nevarėnų kultūros centro ir bendruomenės persirengėliai – velniai bei raganos. Vaikštinėjančius netoli malūno šventine nuotaika užkrėsdavo čia įsitaisę Ryskėnų kultūros centro meno saviveiklininkai ir kiti Ryskėnų bendruomenės nariai, Telšių jaunimo centro, Vėžaičių, Endrievavo ir Gargždų persirengėliai. Čia buvo galima pamatyti ir kringiški tautodailininko, skulptoriaus Raimundo Puškoriaus sukurtas išskirtinio grožio Užgavėnių kaukes.

Norėdami parodyti senąsias žemaitiškų Užgavėnių tradicijas, persirengėliai viens už kitą įtaigiau buvo įsijautę į dažniausiai tokiose šventėse sutinkamų personažų vaidmenis, tad vyko tikras daktarų, raganų, vestuvinių, meškų, gervų, ožių, velnių, giltinių, arklių ir kitokių veikėjų spektaklis.

Buvo ne tik šokama, dainuojama, vaišinamasi, vaidinama. Subruzdėjusius į muziejų sužinoti savo ateitį kvietė būrėja, tėvai su vaikais rungėsi estafetėse, suposi aukštai, aukštai, kad tik greičiau prišauktų pavasarį, atėjusieji į šventę ragavo šiupinį, „kleckus“, blynus, lašinius ir kitokius skanės-

tus. Nespėjusieji Užgavėnėms pasidaryti žemaitiškos ličynos (kaukės), galėjo vietoje įsigyti Žemaičių kaimo muziejaus kolektyvo ir A. Vaškio sukurtų jų, už kurias atvykusieji tokia proga plačiai atvėrė pinigines ir ne vieną dešimtinę noriai atseikėjo.

(Nukelta į 28 p.)

Liaudies meistras Antanas Vaškys

Nors tikroji Užgavėnių šventė minima antradieniais, likus 47 dienoms iki Šv. Velykų, jau daug metų Telšiuose ir kai kuriose kitose vietose įprasta jas pradėti švęsti kiek anksčiau, kad visi spėtų pasilinksminti taip, jog iš po padų garas kiltų. Na o tikrąją Užgavėnių dieną šventei uždedamas paskutinis taškas.

Pasilinksminę ir pasivaišinę visi skubinosi pamatyti Lašininio ir Kanapinio kovą. Savo stiprybę šiedu aiškinosi stengdamiesi kits

kitam kuo smarkiau užvožti. Vienas – lašinių paltimi, kitas – žuvies galva. Sulaukęs smarkaus palaikymo pergale išplėšė Kanapinis, mat Lašininiai pro šoną ėmė riebalai tekėti... Džiaugsmui ribų nebuvo! Kai užsiliepsnojo Morė, pasigirdo žemaitiškos skanduotės „Žėima, žėima, biek ėš kėima!“, buvo sušoktas meškutės šokis. Šventėje

pavasaris įveikė žiemą, renginio dalyviai šviesos ir šilumos į sielą įsileido, per žiemą sukauptu blogiu atsikratė, Morės galybę sudegino, kad ir toliau linksmi, sveikai bei puikiai gyventų.

